

Цивільно-правове регулювання корпоративних відносин у судовій практиці України

Судові акти

ЗМІСТ

Вступ.....	15

СУДОВІ АКТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ

1. Згідно зі ст. 1 ГПК України право на звернення до господарського суду мають підприємства, установи, організації, інші юридичні особи (у тому числі іноземні) громадяни, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи і в установленому порядку набули статусу суб'єкта підприємницької діяльності, за захистом інтересів, а також для вжиття передбачених цим Кодексом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.....	45
2. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо визначення підсудності справ з приватизації та з корпоративних спорів» від 15 грудня 2006 року № 483-V, який набув чинності 29 грудня 2006 року, розширено юрисдикцію господарських судів шляхом віднесення до їх підвідомчості справ, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером) господарського товариства, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів.....	47
3. Статтею 12 ГПК України до підвідомчості господарських судів віднесено, зокрема, справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів.....	49
4. Відповідно до ст. 13 Закону України «Про господарські товариства» внеском до статутного фонду може виступати майновий або грошовий вклад, а не боргове зобов'язання.....	52
5. Статтею 13 Закону України «Про господарські товариства» в редакції на момент виникнення спірних правовідносин встановлено, що вкладами учасників та засновників товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, в тому числі в іноземній валюті.....	55
6. Суди всіх інстанцій не з'ясоване питання про те, чи є позивач акціонером відкритого акціонерного товариства на час укладення спірного договору купівлі-продажу акцій, а відтак чи стосується даний спір здійснення позивачем корпоративних прав і виконання обов'язків учасника акціонерного товариства, чи підвідомчий даний спір господарським судам.....	58
7. Спір між подружжям з приводу порушення одним з них порядку відчуження набутих за час шлюбу акцій не пов'язаний із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності акціонерного товариства і відповідно до ст. 12 ГПК України не підвідомчий господарським судам.....	61

8. Відповідно до ст. 39 Закону України «Про судоустрій України» та ст. 108 ГПК України до компетенції Вишого господарського суду України віднесено розгляд касаційних скарг на рішення господарських судів. Згідно зі ст. 47 Закону України «Про судоустрій України» та ст. 323 ЦПК України касаційним судом у цивільних справах є Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України. 63
9. Юридична особа за ч. 1 ст. 92 ЦК України набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Відчуження майна без згоди власника, за вимогами ст. 328 ЦК України, не допускається, а порушення цієї вимоги тягне за собою визнання відповідної угоди недійсною. 66
10. Згідно зі ст. 38 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» господарський суд має право відмовити у затвердженні мирової угоди у разі порушення порядку її укладення та якщо умови угоди суперечать законодавству. Виходячи зі змісту зазначеної норми Закону господарський суд, розглядаючи клопотання про затвердження мирової угоди, повинен перевірити відповідність умов мирової угоди чинному законодавству. 70
11. Кабінет Міністрів України здійснює управління об'єктами права державної власності та корпоративними правами держави як безпосередньо, так і через уповноваженим органи державної виконавчої влади. За частиною 2 статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. 74
12. Суди не вправі вживати такі заходи до забезпечення позову, які є фактично рівнозначними задоволенню позовних вимог або фактично означають заборону на проведення загальних зборів учасників (акціонерів) товариства. 78
13. Вкладами учасників та засновників товариства також можуть бути права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність).
Набуття товариством права власності на майно, передане учасниками та засновниками до статутного фонду, відбувається у разі волевиявлення останніх на передачу цього майна саме у власність. 81
14. Законодавець передбачив конкретні випадки, коли учасники товариства виступають відповідачами по зобов'язаннях Товариства, а належним відповідачем у корпоративних спорах є господарське товариство. 84
15. Відповідно до п. 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 13 від 24.10.2008 року «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» акціонери (учасники) господарського товариства не вправі звертатися до суду за захистом прав та інтересів інших акціонерів (учасників) господарського товариства та самого товариства поза відносинами представництва, а також обґрунтовувати свої вимоги порушенням прав інших акціонерів (учасників). 86
16. Прийняття загальними зборами рішень за відсутності кворуму для проведення загальних зборів чи прийняття рішення є безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів у зв'язку з прямою вказівкою закону (ст. ст. 41, 42, 59, 60 Закону України «Про господарські товариства»). 89
17. Зі змісту частини 1 статті 167 Господарського кодексу України вбачається, що корпоративні права — це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені

законом та статутними документами. Отже, суб'єктом корпоративних прав відносно господарського товариства є учасник (засновник, акціонер) вказаного товариства.....	93
18. При продажу акцій закритого акціонерного товариства власник акцій має враховувати переважне право акціонерів цього товариства на придбання акцій, але ці норми не покладають на продавця акцій закритого акціонерного товариства обов'язку продавати ці акції всім акціонерам порівну або залежно від кількості належних їм акцій у статутному фонді товариства, тому продавець акцій закритого акціонерного товариства може вільно обирати покупця своїх акцій із числа осіб, які мають таке переважне право.....	96
19. Спір є корпоративним, учасниками якого були акціонер і товариство, а відносини між Банком і Товариством засновані на цивільному договорі, тому рішення господарського суду не стосується прав та обов'язків банку, який не є суб'єктом корпоративних відносин.....	101
20. Господарське товариство стає власником майна після вчинення певних дій його засновниками та учасниками, а останні набувають корпоративні права, передбачені законом та установчими документами товариства. При цьому законом не передбачено права акціонера (учасника) господарського товариства звертатися до суду за захистом прав чи охоронюваних законом інтересів товариства поза відносинами представництва.....	103
21. Передбачене Законом України «Про господарські товариства» правило встановлення кворуму на загальних зборах учасників товариства повинно дублюватися і в статуті.....	107

СУДОВІ АКТИ

ВИЩОГО ГОСПОДАРЬСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ

1. Вирішуючи питання про наявність факту перешкоджання учасником своїми діями досягненню цілей товариства, необхідно встановити, що поведінка учасника суттєво ускладнює діяльність товариства чи робить її практично неможливою	110
2. Усі спори між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, пов'язані зі здійсненням ними корпоративних прав та виконанням обов'язків учасника господарського товариства, на підставі пункту 4 частини першої статті 12 ГПК підвідомчі (підсудні) господарським судам незалежно від суб'єктного складу учасників спору.....	114
3. Судове рішення, оскаржуване незалученою особою, повинно безпосередньо стосуватися прав та обов'язків цієї особи, тобто має бути розглянуто й вирішено спір про право у правовідносинах, учасником яких на момент розгляду справи та прийняття рішення господарським судом першої інстанції є скаржник, або міститься судження про права та обов'язки цієї особи у відповідних правовідносинах. Рішення є таким, що прийняте про права та обов'язки особи, яка не була залучена до участі у справі, якщо в мотивувальній частині рішення містяться висновки суду про права та обов'язки цієї особи або у резолютивній частині рішення суд прямо вказав про права та обов'язки таких осіб. У такому випадку рішення порушує не лише матеріальні права осіб, не залучених до участі у справі, а й їх процесуальні права, що впливають із сформульованого в пункті 1 статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод положення про право кожного на справедливий судовий розгляд при визначенні його цивільних прав і обов'язків. Будь-який інший правовий зв'язок між скаржником і сторонами спору не може братися до уваги.	117

4. Права учасника господарського товариства внаслідок недотримання вимог закону про скликання та проведення загальних зборів необхідно вважати порушеними, якщо він не зміг взяти участь у загальних зборах, належним чином підготуватися до розгляду питань порядку денного, зареєструватися для участі у загальних зборах тощо..... 124
5. При вирішенні питання про недійсність рішень загальних зборів у зв'язку з іншими порушеннями, допущеними під час скликання та проведення загальних зборів, господарський суд повинен оцінити, наскільки ці порушення могли вплинути на прийняття загальними зборами відповідного рішення. Суди мають враховувати, що для визнання недійсним рішення загальних зборів товариства необхідно встановити факт порушення цим рішенням прав та законних інтересів учасника (акціонера) товариства. Якщо за результатами розгляду справи факт такого порушення не встановлено, господарський суд не має підстав для задоволення позову. При вирішенні спорів про визнання недійсними рішень загальних зборів господарського товариства з підстав недопущення до участі в них акціонерів (учасників) товариства судам необхідно з'ясувати, чи могла їх відсутність (або наявність) істотно вплинути на прийняття рішення, яке оскаржується..... 130
6. Виписка з реєстру власників іменних цінних паперів про стан особового рахунка посвідчує факт реєстрації особи у системі реєстру та належності їй певної кількості акцій лише на дату видачі виписки..... 135
7. Спір між фізичними особами про майнові права щодо володіння та управління друкованим засобом масової інформації без утворення юридичної особи за відсутності в них прав і обов'язків підприємців не може бути підвідомчим господарським судам відповідно до ст. ст. 1, 2, 12 ГПК України через відсутність корпоративних відносин між цими особами. 138
8. Обраний позивачем спосіб захисту цивільного права як визнання недійсним протоколу загальних зборів не відповідає вимогам, встановленим чинним законодавством, і зокрема ст. ст. 15, 16 ЦК України, ст. 20 ГК України. Виходячи з правового аналізу вказаних норм, у судовому порядку недійсним може бути визнано лише рішення загальних зборів учасників товариства, а не протокол загальних зборів. Протокол є документом, який фіксує факт прийняття рішення загальними зборами і не є актом за змістом ст. 20 ГК України..... 140
9. Для правильного вирішення спору, пов'язаного з правомірністю рішення про виключення учасника товариства, судам належить дослідити всі обставини, пов'язані з виключенням учасника з товариства, дати оцінку його поведінці, встановити наявність негативних для товариства наслідків у зв'язку з діями (бездіяльністю) учасника товариства та негативними наслідками для товариства, дослідити мотиви поведінки учасника, форму вини тощо. Вирішуючи питання про наявність факту перешкоджання учасником своїми діями досягненню цілей товариства, суд повинен встановити, що поведінка учасника суттєво утруднює діяльність товариства чи робить її практично неможливою. 143
10. Нормами чинного законодавства передбачено, що члени наглядової ради обираються з числа акціонерів загальними зборами і це є виключною компетенцією загальних зборів. 147
11. Усунення членів виконавчого органу товариства від виконання обов'язків (частина третя статті 99 Цивільного кодексу) або відсторонення голови виконавчого органу товариства від виконання повноважень (абзац перший частини другої статті 61 Закону України «Про акціонерні товариства») за своєю правовою природою, предметом регулювання правовідносин і правовими наслідками відрізняється від відсторонення працівника від роботи на підставі статті 46 Кодексу законів про працю. Саме тому можливість уповноваженого органу товариства усунути члена виконавчого органу від виконання ним обов'язків міститься не в приписах Кодексу законів про працю, а у статті 99 Цивільного кодексу, тобто не є предметом регулювання нормами трудового права. Реалізація учасниками товариства корпоративних прав на участь у його управлінні шляхом прийняття компетентним

органом рішень про обрання (призначення), усунення, відсторонення, відкликання членів виконавчого органу цього об'єднання стосується також наділення або позбавлення їх повноважень на управління товариством. Такі рішення уповноваженого на це органу мають розглядатися в межах не трудових, а корпоративних правовідносин, що виникають між товариством і особами, яким довірено повноваження з управління ним.....	152
12. Саме по собі судове рішення не змінює статус учасників товариства, зокрема, що стосується розміру їх часток у статутному капіталі. Власне розмір часток визначає кількість належних учаснику товариства голосів для прийняття рішень господарським товариством. Статут господарського товариства є основним доказом участі учасника в господарському товаристві із зазначенням належної йому частки.	156
13. Виключення учасника товариства є формою відповідальності його перед товариством за невиконання обов'язків, передбачених установчими документами або законом. На відміну від виходу з товариства, виключення має примусовий характер і не залежить від бажання учасника. Воно можливе лише за наявності підстав, визначених законом та установчими документами.	159
14. Передача ВАТ майна до статутного фонду ТОВ по акту за своєю правовою природою є дією, спрямованою на набуття корпоративних прав в даному товаристві, та не може розглядатись як цивільно-правова угода із застосуванням норм, які регулюють правочини.....	162
15. Виконавчий орган товариства, як і інші органи юридичної особи, є складовою частиною останньої і не визнається окремим (самостійним) суб'єктом цивільних прав та обов'язків, адже ним є сама юридична особа, а відтак, і видані ним накази не є правочинами в розумінні ст. 202 ЦК України.	165
16. Виключення учасника товариства є формою відповідальності його перед товариством за невиконання обов'язків, передбачених установчими документами або законом. На відміну від виходу з товариства, виключення має примусовий характер і не залежить від бажання учасника.	168
17. Визнання недійсними установчих документів господарського товариства за позовом органу Державної податкової служби України та інших суб'єктів владних повноважень, що здійснюють контроль за діяльністю товариства, а також органів, що здійснюють державну реєстрацію юридичних осіб, віднесено до компетенції адміністративних судів як публічно-правові за зверненням суб'єкта владних повноважень.....	171
18. Правила про позовну давність, відповідно до приписів цивільного законодавства, мають застосовуватися лише тоді, коли буде доведено існування самого суб'єктивного права. У випадках відсутності такого права або коли воно ніким не порушене, у позові має бути відмовлено не з причин пропуску строку позовної давності, а у зв'язку з необґрунтованістю самої вимоги.	173
19. Чинне законодавство України не містить вимог щодо обов'язкового скріплення підписів представників учасників господарського товариства печатками ані на протоколах загальних зборів учасників господарських товариств, ані на установчих документах.....	178
20. Коли рішення засновників (учасників) юридичної особи про внесення змін до установчих документів юридичної особи скасовані судом, — державний реєстратор в силу ст. 31 Закону є особою, яка вчиняє відповідні дії, пов'язані із внесенням до Єдиного державного реєстру запису про судові рішення щодо скасування державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи.	184
21. Унаслідок неповідомлення в установленому законом порядку про проведення загальних зборів було порушено право позивача на інформацію про діяльність товариства, в т. ч. про проведення загальних зборів, на участь у загальних зборах товариства,	

на участь у формуванні органів управління товариства, на участь у прийнятті рішень з інших питань, що віднесені до компетенції загальних зборів	187
22. Недотримання вимог законодавства та установчих документів під час скликання та проведення загальних зборів господарського товариства є порушенням прав учасників (акціонерів) на управління товариством, а не трудових прав керівника (інших посадових осіб) товариства. Відповідно з позовом про визнання недійсними рішень загальних зборів з цих підстав вправі звертатися учасники (акціонери) господарського товариства. Тому спори про визнання недійсними рішень товариства з підстав порушення порядку їх скликання та проведення належать до корпоративних спорів і підлягають вирішенню господарськими судами за місцезнаходженням господарського товариства.	190
23. Основною відмінністю між товариством та установою є право участі учасників (засновників) в управлінні нею	195
24. Для участі в окремих видах відносин, зокрема корпоративних правовідносинах, статусу фізичної особи недостатньо, у цьому випадку громадянин має набути інше специфічне право, а саме право акціонера, яке визначається Законом України «Про господарські товариства», Законом України «Про акціонерні товариства». Фізична особа-громадянин з одного боку та акціонер з іншого не є тотожними поняттями.	199
25. До компетенції господарських судів не відноситься розгляд справ у спорах, зокрема, про оскарження рішень (нормативно-правових актів чи актів індивідуальної дії), ухвалених суб'єктом владних повноважень, яким останній зобов'язує суб'єкта господарювання вчинити певні дії, утриматись від вчинення певних дій або нести відповідальність, та про оскарження суб'єктом господарювання дій (бездіяльності) органу державної влади, органу місцевого самоврядування, іншого суб'єкта владних повноважень, їхньої посадової чи службової особи, що впливають з наданих їм владних управлінських функцій, якщо ці дії (бездіяльність) не пов'язані з відносинами, урегульованими господарським договором.....	202
26. Спори за участю спадкоємців учасників господарського товариства, які ще не стали його учасниками, не є підвідомчими господарським судам.....	204
27. Будь-який правочин реалізується суб'єктом через його відповідне зовнішнє волевиявлення. Однак форма зовнішнього волевиявлення може виявитися неадекватною внутрішній волі суб'єкта правочину внаслідок неправомірних дій контрагента чи третіх осіб, унаслідок юридично значущої помилки у сприйнятті суб'єктом правочину його очікуваного юридичного результату. За таких обставин дії особи не можуть об'єктивно відображати внутрішню волю суб'єкта цивільних правовідносин досягти бажаного юридичного результату. Тому волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі	206
28. Наявність права на пред'явлення позову не є безумовною підставою для здійснення судового захисту, а є лише однією з необхідних умов реалізації встановленого вищевказаними нормами права. Суд повинен встановити наявність у особи, яка звернулася з позовом, суб'єктивного матеріального права або охоронюваного законом інтересу, на захист якого подано позов. Відсутність права на позов у матеріальному розумінні тягне за собою ухвалення рішення про відмову у задоволенні позову незалежно від інших встановлених судом обставин.	209
29. Закон передбачає можливість переходу права на частку в статутному капіталі товариства, яка належить його учаснику, до інших осіб. Такий перехід може відбутись як за волевиявленням учасника (продаж, дарування, міна частки тощо), так і з інших, незалежних від волевиявлення учасника підстав (звернення стягнення на частку, перехід права на частку до спадкоємців тощо). У чинному Цивільному кодексі України	

для позначення таких правочинів використовуються поняття «відчуження» та «відступлення» частки, які можна вважати тотожними.....	214
30. Матеріальне право не передбачає набуття корпоративних прав спадкоємця без відповідного рішення загальних зборів господарського товариства.....	220
31. Формулювання «голова правління» і «голова правління-директор» вказують на суть керівника виконавчого органу товариства «правління», щодо обрання якого загальні збори акціонерів вправі приймати рішення, і такі розбіжності формулювання для правового висновку щодо правомірності рішення зборів з питання обрання голови виконавчого органу товариства значення не мають.	224
32. Вартість частки майна товариства, належної до сплати учаснику, що виходить (виключається) з товариства, повинна визначатися з розрахунку вартості усього майна, що належить товариству, в тому числі основних засобів, нематеріальних активів, оборотних активів, майна невиробничого призначення тощо з урахуванням майнових зобов'язань товариства.	229
33. З норм Господарського процесуального кодексу України випливає, що господарським судам підвідомчі не будь-які справи, що виникають з корпоративних відносин, а лише відповідні справи, пов'язані з господарським товариством. Частина 1 статті 79 та частина перша статті 80 Господарського кодексу України не відносить спільне мале підприємство до господарських товариств.	233
34. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, — це ймовірні суб'єкти спірних матеріальних правовідносин, які вступають у чужий процес із метою захисту своїх суб'єктивних прав чи охоронюваних законом інтересів.....	235
35. Акція як об'єкт права власності (об'єкт цивільних прав) може існувати виключно після державної реєстрації випуску акцій, а належність її особі на праві власності повинна підтверджуватися сертифікатом акцій або випискою з рахунка у цінних паперах, наданою зберігачем (у разі знерухомлення цінних паперів чи їх емісії в бездокументарній формі).	242
36. Наслідком порушення переважного права на купівлю акцій є право будь-якого акціонера ЗАТ вимагати в судовому порядку переведення на нього прав та обов'язків покупця.	247
37. Статут юридичної особи за змістом частини другої статті 20 ГК України є актом, який визначає правовий статус юридичної особи, оскільки він містить норми, обов'язкові для учасників товариства, його посадових осіб та інших працівників, а також визначає порядок затвердження та внесення змін до статуту.....	250
38. Відкликання заяви про вихід зі складу учасників юридичної особи не обов'язково має вчинятися в такій самій формі, що і заява про вихід.	253
39. Відсутність порушеного цивільного права чи інтересу, невідповідність обраного позивачем способу його захисту способам, визначеним законодавством, доведеність чи недоведеність обставин справи, на які посилається позивач (тобто підстав поданого позову), встановлюються судом при розгляді справи по суті та можуть бути підставою для прийняття судового рішення про відмову в позові; вирішення зазначених питань на стадії порушення провадження у справі шляхом прийняття ухвали про відмову у прийнятті зазначеної позовної заяви є передчасним.	256
40. Порядок і спосіб визначення вартості частини майна, що пропорційна частці учасника у статутному фонді, а також порядок і строки її виплати встановлюються статутом і законом.	259
41. Укладення договору про відчуження частки у статутному капіталі не є достатньою умовою для переходу права на частку до іншої особи. Фактично належність частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю певній особі засвідчується відомостями	

про товариство, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, а також належним чином зареєстрованому статуті товариства.....	263
42. Відповідно до статті 53 Закону України «Про господарські товариства», законодавець розглядає придбання частки самим товариством як захід тимчасовий. Однак наявність даних вимог закону не свідчить про автоматичний перехід права власності на таку частку до учасників товариства або третіх осіб або про автоматичне зменшення статутного капіталу товариства. Дії по відчуженню товариством частки в статутному капіталі або зменшенню статутного фонду мають вчинятися товариством з внесенням відповідних змін до установчих документів товариства щодо розміру статутного фонду товариства, складу його учасників та розміру належних їм часток.....	268
43. Оскільки одним із загальних принципів господарювання, закріплених у ст. 6 Господарського кодексу України, є свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом, то зобов'язання судом скликати загальні збори без визнання неправомірним рішення товариства щодо відмови у включенні пропозицій акціонерів до порядку денного є втручанням у внутрішньогосподарську діяльність суб'єкта господарювання.....	274
44. Права учасників товариства внаслідок недотримання вимог закону про скликання і проведення загальних зборів необхідно вважати порушеними, якщо учасник не зміг взяти участь у загальних зборах, належним чином підготуватися до розгляду питань порядку денного, внести пропозиції до порядку денного, зареєструватися для участі у загальних зборах тощо.....	278
45. Порушення чинного законодавства при формуванні складу виконавчого органу товариства, які зачіпають права учасників товариства та сталися внаслідок необґрунтованого присвоєння генеральним директором повноважень вищого органу зборів учасників, свідчать про наявність достатніх правових підстав для визнання оспорюваного наказу недійсним.....	283
46. Підсудність справи визначається на момент звернення позивача до суду з позовом, виходячи зі змісту заявлених вимог.....	287
47. Вартість частки майна товариства, належної до сплати учаснику, що виходить (виключається) з товариства, повинна визначатися з розрахунку вартості усього майна, що належить товариству, у тому числі основних засобів, нематеріальних активів, оборотних активів, майна не виробничого призначення тощо з урахуванням майнових зобов'язань товариства.....	290
48. На вимогу учасника товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, протоколи зборів органів управління товариства тощо, а не будь-яку інформацію щодо господарської діяльності товариства, якщо інше не передбачено установчими документами товариства.....	294
49. Загальна вартість майна визначається на рівні активів підприємства за вирахуванням його зобов'язань, тобто відповідає поняттю власного капіталу підприємства, показник якого відображається в результаті розділу і пасиву балансу (рядок 380). Розрахунок частини вартості майна, що підлягає виплаті учаснику, необхідно здійснювати за даними балансу (показника рядка 380), складеного на дату виходу учасника.....	297
50. Проведення перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності не вимагає зупинення його господарської діяльності та не обмежує його права на розпорядження майном.....	301
51. Дії суду суперечать нормам Цивільного кодексу України про позовну давність, згідно з якими вимоги про захист порушеного права приймаються судом до розгляду незалежно від закінчення строку позовної давності. Відповідно до викладених вимог закону суд має розглянути спір по суті та постановити рішення. У випадку, коли на підставі досліджених	

у судовому засіданні доказів буде встановлено, що право позивача, про захист якого він просить, не порушено, ухвалюється рішення про відмову в задоволенні позову саме із цих підстав, а не через пропуск строку давності, що є самостійною підставою для відмови у позові.....	304
52. Само по собі правонаступництво позивача всіх прав та обов'язків учасника засвідчує лише наявність у позивача права на відповідну частку у його майні, яка належала реорганізованому СТОВ, та дає йому право на вступ до господарського товариства. Право ж безпосередньої участі в управлінні господарською організацією (корпоративні права) позивач набуде тільки з моменту вступу до господарського товариства, про що свідчитимуть рішення загальних зборів товариства про вступ правонаступника до товариства та відповідні відомості статуту товариства.....	307
53. Господарським судам слід виходити з того, що справи у спорах, пов'язаних із розподілом майна подружжя, вступом до господарських товариств спадкоємців, правонаступників, осіб, яким було відчужено частку у статутному капіталі господарських товариств тощо, розглядаються залежно від суб'єктного складу сторін спору загальними або господарськими судами.....	310
54. Безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів у зв'язку з прямою вказівкою закону є прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення загальних зборів.....	313
55. Закон України «Про господарські товариства» не містить вимоги щодо підписання протоколу загальних зборів усіма учасниками, які були присутніми на зборах. Протокол підписує лише голова та секретар зборів.	316
56. У разі якщо акціонер не голосував за перетворення акціонерного товариства на господарське товариство з іншою організаційно-правовою формою та не виявив бажання обміняти власні акції на частку у статутному капіталі новоствореного товариства, він має можливість звернутися з письмовою заявою до товариства про викуп у нього належних йому акцій.....	321
57. Для участі в зборах акціонери проходять реєстрацію, яка завершується до початку роботи зборів і результати якої є єдиною підставою визнати їх правомочність. Таким чином, правомочність загальних акціонерів визначається виключно за результатами реєстрації, якими встановлюється кількість акціонерів, які беруть участь у зборах, належна їм кількість голосів.....	327
58. Чинним законодавством не визначений регламент загальних зборів акціонерів.	332
59. Якщо при вирішенні спору буде встановлено, що на момент виходу (виключення) учасника у товариства відсутні чисті активи, господарський суд відмовляє у відповідному позові у зв'язку з відсутністю в товариства майна, що підлягає виплаті.	337
60. Господарський суд має право замінити неналежного відповідача на належного, проте процесуальним законом не передбачено можливості зміни господарським судом процесуального статусу позивача на відповідача.	340
61. Спір за позовом учасника господарського товариства фізичної особи про визнання недійсним договору, вчиненого цим господарським товариством, який обґрунтовано порушенням його права на участь в управлінні зазначеним товариством, є корпоративним в розумінні ст. 12 ГПК України, і тому такий спір є підвідомчим господарським судам незалежно від їх суб'єктного складу.....	343
62. Учасники зборів, які беруть участь у зборах, реєструються із зазначенням кількості голосів, яку має кожний учасник. Цей перелік підписується головою та секретарем зборів.....	345

63. Чинне законодавство про бухгалтерський облік чітко розрізняє такий вид звітності, як фінансовий звіт (звіт про фінансові результати) і баланс підприємства, а також визначає цілу низку інших звітів підприємства, що складаються за підсумками кварталу чи року.....	348
64. Особа, яка придбала частку у статутному капіталі ТОВ чи ТДВ, здійснює права і виконує обов'язки учасника товариства з моменту набуття права власності на частку у статутному капіталі товариства.	353
65. Починаючи з дати опублікування інформації про зупинення обігу акцій в одному з офіційних друкованих видань реєстрального органу, забороняється здійснення цивільно-правових договорів з акціями, обіг яких зупинено. Неподання заяви про викуп у визначений строк або нездійснення викупу акцій до зупинення їх обігу призводить до припинення права на викуп. Якщо акціонери після зупинення обігу акцій не звернулись за виплатою компенсації вартості акцій, виконання обов'язку виплати колишнім акціонерам грошової компенсації покладається на товариство- правонаступника.	356
66. Призначаючи судову експертизу на предмет визначення належних до виплати позивачу сум станом на дату виходу з товариства, апеляційний господарський суд діяв з метою забезпечення всебічного, повного і об'єктивного розгляду справи.....	361
67. Вихід учасника з товариства на підставі поданої ним нотаріально посвідченої заяви є самостійною підставою для припинення членства у товаристві. Заявивши про свій добровільний вихід зі складу учасників товариства, позивачі не можуть посилатися на судові рішення про визнання недійсними договорів про відступлення вибувшими учасниками часток у статутному капіталі товариства як на підставу відновлення ними членства у корпорації.....	366
68. Частка в статутному капіталі товариства є предметом відчуження (продажу, дарування і т. ін.). Цивільний кодекс України та Закон України «Про господарські товариства» не містять вимог щодо необхідності обов'язкового нотаріального посвідчення такого договору, крім випадків, коли нотаріальне посвідчення договору обумовлене домовленістю сторін.....	368
69. Згідно з приписами статті 100 ЦК України, право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі. Із реалізацією свого немайнового права (вступ до товариства), закріпленого у статті 100 ЦК України, особа як учасник товариства набуває корпоративних прав.	374
70. Закон виходить з презумпції легітимності рішень органів управління господарського товариства, тобто відповідні рішення вважаються такими, що відповідають законам, якщо судом не буде встановлено інше.	377
71. Якщо стороною у справі є фізична особа, вирішального значення при розмежуванні юрисдикцій набуває питання, чи є дана справа такою, що виникає з корпоративних відносин.....	382
72. Пункт 6 статті 80 Господарського процесуального кодексу України передбачає можливість припинення провадження у справі лише з настанням смерті (оголошенням померлої) фізичної особи чи припиненням діяльності суб'єкта господарювання. Передбачена процесуальним законом підстава, якою скористався суд першої інстанції, стосується лише одного з відповідачів у справі — ліквідованої юридичної особи, відповідно відсутні підстави для застосування вказаної норми до решти відповідачів, які беруть участь у справі.....	386
73. Аналіз приписів ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» свідчить про те, що реалізація її положень можлива за наявності двох умов: систематичного невиконання або неналежного виконання учасником товариства своїх обов'язків або перешкоджання ним своїми діями досягненню цілей товариства.....	390

74. Умовою отримання частини майна акціонерного товариства є саме його ліквідація, а не реорганізація товариства.....	394
75. Акт приймання-передачі як документ є посвідченням юридичних фактів, спрямованих на відображення дій суб'єктів права, які вчиняються з наміром створити певні правовідносини, зокрема посвідчують факт здійснення внеску учасником новоствореної юридичної особи, який безпосередньо пов'язаний саме з виконанням обов'язків за рішенням установчих зборів, та не є свідченням вчинення правочину.....	400
76. Корпоративні права включають в себе не тільки передбачені законом та установчими документами господарського товариства права учасника на участь в управлінні діяльністю товариства, а й правомочності, що виникають з права власності на частку у статутному капіталі господарського товариства.....	404
77. Суб'єкт переважного права має пріоритет в укладенні угоди про придбання частки лише на тих умовах, які визначені для інших осіб і які зазначені в ofertі продавця корпоративних прав.....	407
78. Суб'єктивне право на створення юридичної особи мали тільки ті особи, які на момент заснування Товариства були власниками письмових зобов'язань про видачу частки у статутному капіталі правонаступника реорганізованого акціонерного товариства.....	413
79. Вартість майна товариства, належна до сплати учаснику, якого виключено зі складу учасників товариства, повинна визначатись з розрахунку вартості усього майна, що належить товариству, у тому числі основних засобів, нематеріальних активів, оборотних активів, майна невиробничого призначення тощо з урахуванням майнових зобов'язань товариства.....	418
80. Статутний фонд підприємства, який створюється за рахунок внесків засновників (учасників) цього підприємства, є лише однією із складових частин майна підприємства та не є тотожним поняттю «майно підприємства».....	422
81. Баланс підприємства не має заздальгідь встановленої юридичної сили, і факт зазначення у ньому певної вартості майна (реальної або меншої чи більшої) не є підставою, яка згідно зі статтею 35 ГПК України звільняє від необхідності доказування відповідних фактичних обставин, що входять до предмета доказування у справі (зокрема, дійсної справедливої вартості майна Товариства).....	430
82. Позовна вимога про зобов'язання Державного реєстратора виконавчого комітету міської ради внести до Єдиного державного реєстру запис про поновлення у складі учасників товариства не підвідомча господарським судам України.....	433
83. Заява учасника про його вихід зі складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю та про передання права засновника (учасника) іншій особі має бути посвідчена нотаріально.....	438
84. Отримання часток у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, що створюється внаслідок реорганізації акціонерного товариства, в обмін на видані акціонерам письмові зобов'язання строками не обмежується.....	441
85. У законодавстві відсутні положення про обмеження правоздатності малолітньої фізичної особи щодо її можливості участі у господарському товаристві. Однак за вищевикладеними нормами малолітня особа не може самостійно здійснювати права учасника господарського товариства. Відповідно малолітня особа може бути учасником товариства, проте здійснювати належні їй права та виконувати обов'язки ця особа може лише через свого законного представника, а коли малолітня особа в порядку спадкування стає учасницею товариства, пов'язані з управлінням корпоративними правами дії здійснюються її батьками і не потребують згоди органів опіки та піклування.....	447

86. Стаття 29 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» не встановлює умов про нотаріальне посвідчення або державну реєстрацію договорів купівлі-продажу корпоративних прав та не містить положень щодо недійсності договорів.	452
87. Заявлена позивачами вимога про встановлення певного факту (наявності у них корпоративних прав та обов'язків учасників товариства) не може бути самостійним предметом розгляду в господарському суді, оскільки ця вимога є не чим іншим, як встановленням факту, що має юридичне значення. Цей факт може встановлюватися господарськими судами лише при існуванні та розгляді між сторонами спору про право.	458
88. Статут юридичної особи за змістом частини другої статті 20 ГК є актом, який визначає правовий статус юридичної особи, оскільки він містить норми, обов'язкові для учасників товариства, його посадових осіб та інших працівників, а також визначає порядок затвердження та внесення змін до статуту.	462
89. Вимога про відміну припинення діяльності юридичної особи не відповідає передбаченим ст. 20 ГК України, ст. 16 ЦК України способам захисту прав і законних інтересів.	476

Додаток 1

Інформаційно-методичний лист Верховного Суду України від 06.02.2007 № 1-5/218.	479

Додаток 2

Рекомендації Вищого господарського суду України «Про практику застосування законодавства у розгляді справ, що виникають з корпоративних відносин» від 28.12.2007 № 04-5/14.	481

Додаток 3

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24.10.2008 № 13.	503

Додаток 4

Узагальнення судової палати у господарських справах Верховного Суду України судової практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України «Про господарські товариства» у частині регулювання діяльності акціонерних товариств від 01.01.2004 (Витяг).	517

[Перейти на сайт](#) →